

Mánudaginn 29. apríl 1957.

Nr. 23/1957. **Kristinn Helgason**
 gegn
Hannesí Hreinssyni.

Útivistardómur.

Dómur Hæstaréttar.

Málssókn þessi falli niður.

Áfrýjandi, Kristinn Helgason, er eigi sækir dómþing í máli þessu, greiði kr. 200.00, útivistargjald til ríkissjóðs, ef hann vill fá mál sitt tekið fyrir af nýju.

Miðvikudaginn 1. maí 1957.

Nr. 76/1956. **Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs**
 (Jóhannes Elíasson hrl.)
 gegn
Gunnari Guðjónssyni
 (Einar B. Guðmundsson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómarar Hæstaréttar.

Skipamiðlara eigi skylt að greiða söluskatt af umboðslaunum. Endurheimta.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 28. maí 1956. Krefst hann sýknu af kröfum stefnda í málinu og málskostnaðar úr hendi hans í héraði og fyrir Hæstarétti eftir mati dómsins.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar hér fyrir dómi eftir mati Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur ekki borið það fyrir sig, að stefndi hafi greitt án fyrirvara söluskatt þann, sem um getur í málinu. Með þessari athugasemd og að öðru leyti með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann.

Áfrýjanda ber að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, sem ákveðst kr. 2000.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, fjármálaráðherra f. h. rikissjóðs, greiði stefnda, Gunnari Guðjónssyni, málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 2000.00.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 15. marz 1956.

Mál þetta, sem var dómtekið 13. þ. m., hefur Gunnar Guðjónsson skipamiðlari hér í bænnum höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, útgefinni 6. febrúar 1954, gegn fjármálaráðherra f. h. rikissjóðs til endurgreiðslu á söluskatti, samtals að fjárhæð kr. 23.768.00 með 6% ársvöxtum frá stefnudegi til greiðsludags, og til greiðslu málskostnaðar að skaðlausu.

Við munnlegan flutning málsins hinn 11. f. m. lækkaði stefnandi kröfu sína í kr. 16.088.56.

Stefndi hefur krafizt sýknu og málskostnaðar.

Málavextir eru þessir:

Skattstjórinn í Reykjavík tilkynnti stefnanda í bréfi, dags. 11. des. 1951, að honum hefði verið gert að greiða söluskatt af viðskiptaveltu ársins 1950, en hún nam kr. 113.646.00, og var söluskattur (3%) því kr. 3.409.00. Stefnandi kærði þessa skattlagningu til yfirsattanefndar og rikisskattanefndar og taldi sér óskýlt að greiða söluskatt af miðlaratekjum fremur en öðrum umboðslaunum, en báðar nefndir létu við svo búið standa. Fyrir árið 1951 var stefnanda gert að greiða kr. 17.533.00 í söluskatt. Féllst hann á, að sér bæri að greiða skatt þenna af farmgjöldum fyrir timbur og sement, er námu kr. 395.009.00, en ekki af klareringu o. fl., er nam kr. 35.493.47, eða erlendum umboðslaunum, að fjárhæð kr. 153.959.00. Kærði hann og álagningu söluskatts, samtals kr. 5.683.56 á tvo síðastnefndu liðina, en kærur hans var ekki sinnt. Á tekjur stefnanda af sama stofni árið 1952, að fjárhæð kr. 240.205.00, var og lagður söluskattur, að fjárhæð kr. 6.996.00. Hann kærði enn og vísaði nú til þess, að með dómi hafði atvinnurekstur lögfræðinga verið undanþeginn söluskatti, en kærur hans var ekki sinnt og ekki talið, að um hliðstæðan atvinnurekstur væri að ræða.

Stefnandi höfðaði síðan mál þetta til endurheimtu framan-

greindra fjárhæða, kr. 3.409.00 + kr. 5.683.56 + kr. 6.966.00, eða samtals kr. 16.088.56.

Stefnandi skýrir svo frá, að hvarvetna sé það viðtekin regla, að skipamiðlarar taki ákveðna þóknun, 1—2½%, af farmgjöldum, sem greiða ber samkvæmt flutningssamningum, er á komast fyrir atbeina þeirra. Undantekningarlaust sé þóknun þessi greidd af skipseiganda og hér sé í rauninni aðeins um að ræða beinar launagreiðslur, sem reiknaðar séu með þessum sérstaka hætti. Hann telur, að eigi hafi það verið tilgangur löggjafans, er sett voru lög nr. 128 frá 1947 (7. kafli) og lög nr. 100 frá 1948, að söluskattur yrði lagður á laun skattþegna. Tilgangurinn hafi verið sá að leggja söluskatt á viðskiptaveltu og þannig, að skattgreiðandi ætti kost á að innheimta hann hjá þeim aðiljum, er hann seldi vöru, vinnu eða aðra þjónustu, enda sé almennt talið, að skattur þessi sé geymslufé hjá skattgreiðanda, en eign ríkissjóðs. Skipamiðlarar eigi þess hins vegar engan kost að innheimta hjá viðskiptamönnum sínum söluskatt af umboðslaunum þessum. Einnig bendir hann á, að málflutningsmenn séu undanþegnir söluskatti, þótt tekjur þeirra séu reiknaðar á sama hátt, þ. e. ákveðin þóknun af verðmæti eða fjárhæð.

Stefndi styður sýknukröfu sína þeim rökum, að stefnandi sé skattskyldur atvinnurekandi í merkingu 22. gr. laga nr. 100 frá 1948 og vinna sú og þjónusta, er hann láti í té, söluskattskyld samkvæmt sömu lagagrein, enda eigi ekkert þeirra undanþáguákveða, sem talin eru í 23. gr. sömu laga, við um skipamiðlaraþóknun. Hann véfengir þá staðhæfingu stefnanda, að ekki sé unnt að láta viðskiptamenn skipamiðlara greiða söluskatt, og heldur því fram, að ekki sé það forsenda fyrir söluskattsskyldu, að unnt sé að velta skattinum yfir á viðskiptamennina. Þá mótmælir stefndi því, að undanþága málflutningsmanna frá söluskatti af venjulegum atvinnutekjum hafi áhrif á úrlausn þessa máls, enda sé dómur sá, er undanþágan var á reist, á því byggður, að starfsemi málflutningsmanna félli ekki undir ákvæði 41. gr. laga nr. 128 frá 1947. Undir þá grein hafi hins vegar fallið afgreiðslugjöld, og vafalaust sé, að þóknun skipamiðlara, er hér ræðir um, sé í rauninni afgreiðslugjöld. Í lögnum frá 1948 sé að vísu ekki sérstaklega tekið fram, eins og í eldri lögnum, að afgreiðslugjöld skuli vera söluskattsskyld, en engin ástæða sé til að ætla, að tilgangur löggjafans hafi verið að undanþiggja þau gjöld.

Tekjustofnar stefnanda, þeir er hann nefnir miðlaratekjur, virðast aðallega tvennskonar. Annars vegar er það, sem hann nefnir klareringu o. fl., og virðist engum vafa bundið, að hér ræðir um

afgreiðslugjöld, er fallið hefðu undir ákvæði 41. gr. laga nr. 128 frá 1947 og verið söluskattskyld samkvæmt þeim. Fallast verður á það með stefnda, að lög nr. 100 frá 1948 hafi eigi undanþegið þess háttar gjöld söluskatti, og er því eigi unnt að taka til greina kröfur stefnanda, að því er þær taka til söluskatts, sem lagður hefur verið á viðskiptaveltu hans að þessu leyti. Hins vegar ræðir um tekjur, sem stefnandi kallar ýmist „kommission“ eða umboðslaun og eru þóknun til hans fyrir það, að flutningsssamningar komast á fyrir atbeina hans. Þetta starf stefnanda er þess eðlis, að ekki þykir fært að telja víst, að það beri að telja sölu á vinnu eða þjónustu í merkingu 22. gr. laga nr. 100 frá 1948, og fyrri lagaákvæði um veltuskatt og söluskatt þykja veita þessari skýringu stuðning. Var því eigi rétt að leggja söluskatt á tekjur stefnanda af þessum stofni, og á hann kröfu til endurgreiðslu þeirra skatta.

Óvæfengt er í málinu, að umboðslaun stefnanda hafi numið kr. 85.326.00 árið 1950, kr. 153.959.00 árið 1951 og kr. 180.347.50 árið 1952. Söluskatturinn var 3%, og nam ofgreiddur skattur stefnanda því kr. 2.559.78 árið 1950, kr. 4.618.77 árið 1951 og kr. 5.410.42 árið 1952. Samkvæmt framanrituðu ber að dæma stefnda til að greiða stefnanda samtölu þessara fjárhæða, eða kr. 12.588.97, með vöxtum, eins og krafizt var, svo og málskostnað, sem þykir hæfilega ákveðinn kr. 1.500.00.

Bjarni Bjarnason, fulltrúi borgardómara, kvað upp dóminn.

Dómsorð:

Stefndi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnanda, Gunnari Guðjónssyni, kr. 12.588.97 með 6% ársvöxtum frá 6. febrúar 1954 til greiðsludags og kr. 1.500.00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.
